

з прекрасним в природі, побуті, мистецтві, дозволяло послідовно вирішувати завдання і ситуації ігрового художньо-виконавського і творчого характеру.

Таким чином, результати дослідно-експериментальної роботи надали можливість простежити динаміку формування естетичної активності дошкільників. Про ефективність педагогічного забезпечення зазначеного процесу переконливо свідчить порівняльний аналіз результатів констатуючого та формуючого експерименту, які вказують на успішне вирішення проблеми естетичного виховання дітей дошкільного віку. Новизна технології формування естетичної активності дітей засобами мистецтва була побудована на ідеї генералізації освітньо-виховних зусиль батьків і педагогів у напрямку естетичного виховання дітей, широкого впровадження набули педагогічні умови інформаційного і організаційного впливу на естетичний розвиток дошкільників. Педагогічна увага була спрямована на етапне впровадження освітньо-виховних комплексів, що забезпечили поступове формування естетичної активності дітей дошкільного віку засобами мистецтва.

Багаторічний експеримент був спрямований на досягнення чітко визначеної мети у розвитку кожної дитини і можливість створення персоніфікованих програм формування естетичної активності дітей дошкільного віку засобами мистецтва.

Результати експерименту можуть стати перспективою для подальшого дослідження процесу формування творчої особистості на різних вікових етапах її цілісного становлення. Оскільки дошкільний вік є вихідною ланкою неперервного процесу виховання і освіти, питання динаміки особистісного розвитку у цей сприятливий період життєтворчості суб'єкта має визначальне значення для прояву життєвих установок дорослої людини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Арзарян А.В. Світогляд та естетичний розвиток особистостей. – К.: Наукова думка, 1990. – 87 с.
2. Бех І.Д. Виховання підростаючої особистості на засадах нової методології // Педагогіка і психологія. – 1999. – №4. – С. 5–14.
3. Бутенко В.Г. Эстетическая активность и способы её проявления / Развитие эстетической активности школьников. – К., 1992. – С. 5–25.
4. Кирилук А.С. Категория “активность”, мировоззренческие и методологические функции. – К.: Наукова думка, 1987. – С. 112–124.
5. Щученко В.О. До питання про сутність культури // Філософська думка. – 1988. – №5. – С. 7–10.

УДК 37. 036

Л.Б. Кулікова

АНТИЧНА МІФОЛОГІЯ ЯК ОСНОВА ТА ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ

ПОТРЕБНОСТЬ В ВЫСОКИХ ОБРАЗЦАХ

*Все снова и снова приводит нас к
античным грекам – именно в их
произведениях воплощен
прекрасный человек. Все остальное
следует рассматривать лишь
исторически, по мере возможности
усваивая все то хорошее, что в нем
заключается.*

Гете.

З моменту отримання незалежності та розвитку демократичних процесів в нашій країні стало можливим якісно та кількісно розвивати та розширювати мережу учбових закладів.

В основному ці зміни, звичайно, торкнулись тих типів учбових закладів, які сьогодні прийнято називати недержавними, приватними та авторськими. Це – школи, гімназії, ліцеї, коледжі, колегіуми, інститути, академії тощо. Часто їх просто називають авторськими, інноваційними, нового типу учбовими закладами.

Одним із головних аспектів діяльності таких колективів є націленість змісту навчально-виховної роботи на формування громадянина та високо гуманної особистості, на основі національної культури, традицій, а також на фундаменті європейської історії, багатства та досягнень культури та мистецтва, що дає можливість наблизити сучасний вітчизняний рівень освіти до найкращих гуманітарних, сучасних, європейських та світових зразків.

У таких учбових закладах, як правило, в значній мірі модернізується учбовий процес: якісна зміна структури управління в авторських навчальних закладах дозволяє гнучко, мобільно вирішувати більшість актуальних питань щодо змісту освіти, а це значить модернізувати навчальний процес – вводити нові авторські курси. В Україні є цілий ряд навчальних закладів, до яких можна віднести все вище зазначене. Серед них – гімназія “Києво-Могилянський колегіум”, Сквирський ліцей Київської області, “Олександрійська гімназія” м.Київ, Херсонський Академічний ліцей при Херсонському державному університеті та Херсонський ліцей журналістики, бізнесу та правознавства, Херсонська середня школа гуманітарної праці, Кіровоградський обласний державний загальноосвітній навчально-виховний комплекс хореографічного мистецтва (ліцей – школа мистецтв) та інші.

У цих учбових закладах на основі детально розробленого шкільного компоненту викладаються профільні дисципліни, факультативи, спецкурси, де вивчаються інноваційні предмети за авторськими програмами та навчальними посібниками. Це – художня праця, театр, хореографія, мистецтво, початковий курс історії мистецтв, основи міфології, класична греко-римська міфологія, історія світової вітчизняної культури, історія мистецтв, етика, естетика, основи риторики, основи релігієзнавства, філософія та інші, як правило, розроблені вченими, вчителями даних навчальних закладів.

На жаль, таких спеціальних навчальних закладів з різноманітною системою профільних предметів сьогодні в масштабах країни все ж поки що одиниці. Але за ними майбутнє, хочемо ми того чи ні. Чому? Тому, що в сучасному європейському інтелектуальному світі все більша кількість вчених та педагогів усвідомлює необхідність, починаючи з дитячих літ, постійного та цілеспрямованого залучення до світової культури, історії та мистецтва – тому що це вічна школа морально-художніх цінностей, та виховання підростаючого покоління. Мистецтво було, є і буде міцним засобом пізнання. За своє життя людина завдяки мистецтву може пізнати, пережити стільки, скільки не в змозі пізнати на основі свого власного особистого досвіду. Історія, культура та мистецтво завжди були, є і будуть великими вчителями!

Особистий досвід роботи, викладання в школі, ліцеї, вузі дисциплін історичного циклу за стандартними авторськими програмами зі старими і новими підручниками та посібниками дає підставу для серйозних роздумів та аналізу.

Перш за все це стосується відбору навчального матеріалу в підручниках з історії давнього світу для середньої школи та вуза. Структура підручників в основному збережена колишньою, а підбір інформаційного та фактичного матеріалу настільки малий, що не дозволяє говорити про глибоку, всебічно історичну, а тим більше гуманітарну освіту. Давня історія це дитинство та юність людства. Це початок культури та мистецтва. Виникнувши з початків трудової діяльності людини в первинні часи, мистецтво почало позитивно впливати на її розвиток, особливо на розвиток естетичних поглядів. Але як же мало ми можемо дізнатися про це з наших підручників. Теми мистецтва в принципі не висвітлені для глибинного вивчення, а лише позначені. Все це дозволяє ставити питання про необхідність

розробки нових дисциплін історичного, культурологічного, мистецтвознавчого характеру для загальноосвітньої школи та вищої школи.

У XX столітті в нашій країні вирости десятки поколінь людей не обтяжених глибокими знаннями та тонким розумінням мистецтва в його широкому розумінні. Між тим, вивчення історії світового та вітчизняного мистецтва, знайомство з величними пам'ятками та творчістю всесвітньо відомих майстрів – є необхідна передумова розширення кругозору формування ідейно-естетичних переконань людини.

Як самостійні дисципліни або спеціальні курси (можливо факультативи) – класична греко-римська міфологія, історія мистецтв, історія світового мистецтва та ін. в загальноосвітній школі і педагогічному вузі сьогодні звучать як нові, інноваційні, хоча, насправді, це повернення до кращих ідей та змісту вітчизняних освітніх традицій, це незаслужено забуте минуле.

Слід пам'ятати, що саме ці предмети серйозно вивчались в класичних гімназіях, ліцеях, на історико-філологічних факультетах університетів до революції, так як саме вони формують і створюють наш духовний світ, світогляд, виховують, пробуджують творчі здібності.

Особливо слід виділити та підкреслити дидактичні питання – змісту, його якості та глибини.

Підручники минулого давали надзвичайно багатий фактичний, інформаційний матеріал майже з усіх сфер життєдіяльності людини та суспільства. Якщо мова йшла про дім чи господарство, їжу, одяг чи заняття, то все це дуже детально описувалось, аналізувалось, порівнювалось, а коли мова заходила про мистецтво, то крім опису його видів чи форм підручники докладно знайомили з іменами, життям та творчістю відомих майстрів.

Яскравим прикладом цьому можуть слугувати підручники з історії Дмитра Івановича Гловайського, Ф.Ф. Велишского, Андре Менара з мистецтва та античної міфології Ф.Ф. Зелінського, Кар'єра Мюриця (перший в Європі багатотомний навчальний посібник з мистецтва), та багатьох-багатьох інших за якими вчилися, та ними зачитувались більшість поколінь, майже до самої Жовтневої революції, підручники французького історика Поля Гіро були настільки популярними у Франції кінця XIX століття, що одразу ж були перекладені й на російську мову та рекомендовані учням гімназій, для поглиблення знань з історії Давньої Греції та Риму. Гіро був учнем та послідовником відомого в Європі французького вченого та педагога Фюстеля де Кулана та його підручники з історії античності були настільними в російській гімназії, та через 100 років перевидані зараз.

Для нас, сучасників, вони можуть слугувати наочним прикладом того, яким повинен бути підхід до створення якісного, добротного навчального посібника. Тому що, як можна говорити про знання історії, історії мистецтва сьогодні, коли ми його не вчимо та не знаємо глибоко зі шкільного боку.

Якщо, для прикладу, взяти до рук будь-який із сучасних підручників з давньої всесвітньої історії навряд чи з його змісту ми зможемо скласти уяву про докладне та яскраве в поведінці греків та римлян на форумі, в домашніх умовах, на полі бою та в побуті, дізнатися як працювали та проводили вільний час, як створювали своє мистецтво, і як це крізь віки втілювалось в інших історичних епохах у шедеврах Тиціана, Рембрандта, Леонардо да Вінчі, Рубенса, Врубеля, в поезії О.С. Пушкіна, В. Шекспіра, Т.Г. Шевченка, драматичних та музичних творах, операх та балетах і т.д. Саме тому ми не знаємо, не привчені розуміти, відчувати, насолоджуватись прекрасним, створювати його навколо себе, щоб бути щасливим та душевно багатим.

Мета цієї статті – показати, як, вивчаючи класичну греко-римську міфологію, можна досягти рішення цілого ряду завдань навчально-виховного процесу. В свій час ще Шеллінг стверджував, що “вона (міфологія) є світом та ніби ґрунтом, на якій лише і може існувати і розцвітати створення мистецтва... міфологія є необхідною умовою та первинним матеріалом будь-якого мистецтва”. Для наочності проілюструємо все вище зазначене на змісті вивчення лише однієї учбової теми – “Афродіта – богиня кохання та краси” (3).

Афродіта в грецькій міфології богиня кохання та краси. У римлян Афродіта володіла космічними функціями та великим, що пронизує весь світ, коханням. Цей її піднесений вічно юний початок було змальовано в поемі Лукреція “Про природу речей”. Афродіта уявлялась як богиня родючості, вічної весни та життя. Звідси і епітети богині: “Афродіта в садах”, “Афродіта священно-садова”, “Афродіта в стеблинах”, “Афродіта на луках”. Вона завжди в оточенні троянд, лілій, миртів, анемонів, нарцисів, в супроводженні харит, ор та німф.

Афродіта уявлялась як даруюча землі достаток, вершинна богиня гір, супутниця та добра помічниця в плаванні, “богиня шлюбів і навіть пологів, а також “дітогодувальниця”. Цій богині підвладні усі – боги та люди. За своїм східним походженням Афродіта близька з фінікійською Астартою, вавілонсько-асирійською Іштар, єгипетською Ізідою.

Давні вважали, що Афродіта виникла із Хаосу і танцює на поверхні моря. Саме відоме присвячення їй у святилищі знаходилось у місті Пафос, де початковий образ богині до цього часу зберігався серед руїн грандіозного римського храму. Місцеві жерці Афродіти кожен купався в морі виходили з нього оновленими.

Острів Кифера був важливим центром критської торгівлі з Пелопоннесом, і саме через цей острів культ Афродіти міг досягнути Греції. Ця критська богиня мала багато асоціацій з морем. Половина Каноського палацу-святилища був вимощений мушлями. На прикрасах, знайдених в Індійській печері, Афродіта зображена дуючи в мушлю тритона з морським анемоном, що лежить біля її алтаря. Морські їжаки та каракатиці вважались її священними тваринами. В її святилищі в Фесті була знайдена мушля тритона.

Існує декілька переказів дуже різних про її народження. Але художники завжди змальовували її народження з морської піни. На античних картинах вона зазвичай лежить в звичайній мушлі. На монетах її зображували на колісниці, що ведуть тритони. На численних барельєфах богиня з’являлась у супроводі морських коней або морських кентаврів.

З творів новітніх художників більшою популярністю в світі користується картина Бугро “Народження Венери”. Вона зображує туалет Венери – гори, або години, займаються вихованням чарівної богині, а Грації присутні при її ранковому туалеті, допомагають їй. “Вона найвродливіша з усіх богинь, вічно юна, вічно заповнююча, її прекрасні очі сулять лише блаженство, вона володіє чарівним поясом, в якому містяться усі чари кохання, і навіть юна Юнона, бажаючи повернути кохання Юпітера, прохає Венеру позичити їй пояс. Її золоті прикраси горять яскравіше вогню, а прекрасне, увінчане золотим вінком волосся чарують запахом”.

Усі художники пізніших часів – Буше, Прудон, Рубенс, Альбані, Тиціан та багато інших писали свої полотна про Венеру-Афродіту. Коли грецьке мистецтво перейшло від грубих та безформних зображень Афродіти до більш досконалих, воно почало прагнути до створення ідеального типу жіночої краси, в якій би поєднувались і втілювались усі найкращі якості та краса, якими так щедро наділила цю богиню уява греків, цих страсних прихильників краси.

Богиню почали зображувати сидячою на троні, вона звичайно укрита довгим одягом, складки якого, м’яко спадаючи, відрізняються тендітністю: взагалі виразною ознакою всіх статуй Афродіти є саме тендітність, елегантність драпіровок та рухів.

В усіх творах школи великого Фідія та його послідовників у типі Афродіти виражена головним чином жіночість її натури та почуття кохання, яке повинна вона пробуджувати як почуття чисте та довге, підкоряючи силою своїх чар та жіночості увесь Всесвіт. “Вона дає запліднені зерна рослинам, вона перша поєднала суспільним та сімейним життям людей, які раніше відрізнялись грубістю та жорстокістю, вона навчила кожен живу істоту шукати союзу з іншими істотами. Їй вдячні ми за розмноження птахів та тварин. Завдяки її могутності живуть та розмножуються риби та всі ті, хто живе в безмежних морях та інших водах. Вона дала людям більш м’яку, приємну зовнішність, вона ж ввела прикраси та клопоти про зовнішність”. Так писав про Афродіту великий Овідій. Поети та прозаїки давнини залишили нам численні описи статуй Афродіти. За словами одного з них велика Гера та мудра Афіна-

Паллада, подивившись на неї закричали: "Не будемо більше звинувачувати Паріса!" На жаль цієї статуї більше не існує.

Однією з найкращих картин, присвячених Венері, в світі є картина Тиціана. На ній вона почитається як праматір людського роду. Мистецтво зображує її в довгому одязі, вона має назву Венера-Переможниця. Відома статуя Венери Мілоської, яка знаходиться зараз у Луврі, – одне з найкращих творів мистецтва. Венері-Афродіті були присвячені мирт, яблуко – символи кохання, мак – емблема плодючості, горобець та голуб, лебідь та ластівка – провісниця весни, черепаха – символ жіночої цноти та дельфіни – як нагадування богині, що народжена з морської піни про море. В давніх Фівах почитались три різні Афродіти. Це Афродіта небесна, або божественна, Афродіта земна та Афродіта праматір. Як і інші олімпійські боги, Афродіта оберігає героїв, але ця опіка розповсюджується на сферу кохання. Допмагаючи жінкам, Афродіта переслідує тих, хто заперечує і не приймає кохання. Храми, присвячені Афродіті, існували майже в усіх давньогрецьких містах та на островах. Дуже часто Афродіту зображували разом з Еротом. У давньогрецьких міфах стверджувалось декілька версій з приводу народження Ерота. Так, наприклад, що Ерот був висидженим зі світового яйця, був першим з богів, оскільки без нього ніхто не може народитися, тому вважається, що він був одним із чотирьох космогонічних першопочатків, разом з Хаосом, Геєю, Тартаром. Древньогрецький міфграф Акусілай в V столітті до н.е. стверджував, що Ерот, Ефір та Метода ("думка") – діти Ереба та Ночі, що походили від Хаоса. У Парменіда Ерот – найдавніше божество, яке створила Афродіта.

Ерот – сміливий стрілок, крилатий, володар ключів ефіра, неба, моря, землі, царства мертвих й Тартара (4).

Є міф про те, що сам Зевс, створюючи світ, перетворився на Ерота. Ерот мислився давніми всевладною світовою силою. Поети Греції класичних часів зробили Ерота сином Зевса. У Апполонія Родоського це вже хитро розумний, але з жорстким серцем малюк, що керує Афродітою, своєю матір'ю. Дуже часто його зображують так, як він грається з Афродітою. Вона забирає в нього лук, стріли, дражнить його та пустує з ним. Але неслухняна дитина не залишається в боргу у матері, вона неодноразово відчуває на собі дію його стріл. Ерот виявляється більш сильним, ніж його матір, і часом він стає її постійним супутником. В мистецтві у Ерота два зовсім різних типа: він зображується то крилатою дитиною, що грається з матір'ю, то юнаком.

Великий скульптор Пракситель вперше створив ідеальний тип Ерота, що став прототипом для всіх наступних статуй цього бога. Про це розповідає відома легенда, про те як прекрасна Фріна, подруга Праксителя, хитрощами дізналась в нього яку зі своїх статуй він сам вважав самою кращою. Це був Ерот. Вона подарувала цю статую рідному місту Феспії, щойно спустошеному Олександром Великим! Статую поставили з різних країн лише для того, щоб помилуватися цим великим твором мистецтва. "Феспія, – говорив з цього приводу Цицерон, – перетворена тепер Олександром в ніщо, але в неї з'явився купідон Праксителя і немає мандрівника, який би не звернув в це місто, щоб подивитися на цю прекрасну статую." В подальшому статуя загинула при пожежі, що знищила більшу частину Рима. В інших скульптурах Ерота часто уявляли з факелом в руці – факел повинен запалити вогонь кохання в серцях тих, кого пронизають ці стріли.

Зовсім іншим, не схожим на себе, уявляється Ерот в міфі Платона. Ерот є не божеством, а демоном. Він син нужди та багатства, і отримав у спадок від батьків тягу володіння, стійкість, відвагу, бездомність.

У грецьких міфах про Афродіту центральне місце належить Адонісу. Адоніс – слово, що походить від фінікійського "адон", що має значення "господь", "володар". В давньогрецькій міфології Адоніс уособлює тепло, розквіт землі, достаток плодів, які дозрівають на полях, у садах, життя всього рослинного так як згідно давнім міфам, всюди на землі, куди б не ступала нога чарівної Афродіти, той же час з-під неї з'являлись квіти, це греки з'єднали узами Афродіту та Адоніса.

Смерть Адоніса ототожнюється з закінченням літа, коли сохне трава, плоди падають з дерев і облітаюче іржаве листя крутять осінні вітри. Цей міф допомагав давнім пояснити пори року. Зима, пора року, коли рослинне царство вмирає або засинає, є той час, коли Адоніс перебуває з Персефеною. Коли настає весна, він повертається до Афродіти. Культ Адоніса існував у Фінікії, Сирії, Єгипті, на островах Кіпр та Лесбос. З Сирії він швидко перенісся та поширився по всій Греції.

В Афінах та Олександрії було створене свято на честь цього полу бога. Воно відзначалось на початку весни та продовжувалось цілий тиждень. Збереглися до наших днів декілька гімнів та радісних пісень, які співались під час цього свята. В Афінах під час цього свята під ридання та поховальні пісні всюди виставлялись зображення мерців та горщики з швидко розквітаючою і швидко в'янучою зеленню, – “садки Адоніса” – символ швидкоплинності життя. В Олександрії яскраво святкували священний шлюб Адоніса та Афродіти, а на наступний день з плачем несли статую до моря та опускали її у воду, символізуючи повернення його в царство мертвих.

Міф про Адоніса – це символ вічної круговерті та гармонічного єднання життя та смерті в природі.

Адоніс був одним з популярних персонажів в античному живопису. Його зображення можна зустріти на фресках у Помпеї, на вазах, барельєфах, поховальних урнах. Починаючи з XVI століття, до його образу звертались практично усі видатні європейські художники – Тиціан, Тинторетто, Веронезе, Рені, Рубенс, Пуссен та багато інших. Першими опублікованими творами В.Шекспіра була поема “Венера та Адоніс” (5).

Як видно, представлений дидактичний матеріал тільки лише з одної теми дозволяє в цій багатоманітності вирішити поставлене завдання – педагогічно забезпечувати процес формування естетичного відношення до мистецтва, розвивати емоційні, інтелектуальні, пізнавальні якості особистості, пробуджувати подальший інтерес до вивчення міфології, історії, мистецтва; формувати правильну естетичну оцінку, вивчати та розвивати традиції класики, за допомогою отриманих знань відкривати для себе нові боки та засоби засвоєння дійсності за законами краси, навчитися високо цінувати та розуміти, знати шедеври світового мистецтва.

Сьогодні питання про зміст та об'єм знань по мистецтвознавству, про систему засвоєння таких знань учнями та про методи їх пояснення на уроках історії та інших дисциплінах історичного циклу, як-то міфологія в методичних дослідження майже не вивчений та не вирішений.

Тому ми повинні говорити хоча б про мінімум художньої освіти, яка необхідна для важкої аналітичної роботи з творами мистецтва.

Сучасні умови та необхідність досягнення якісно нового рівня гуманітарного знання потребують заглиблення та впорядкування в систему отриманих учнями знань з мистецтвознавства, дати нові відомості, викликати у них постійний та наростаючий інтерес до подальшого, вже самостійного ознайомлення з творами мистецтва, з їх авторами, для глибокого осягнення навчального матеріалу.

Як показує багаторічна практика роботи, учні з початку не мають ще достатніх вмінь, навичок роботи та “читання” ілюстрацій за творами мистецтва, зіставлення їх з історичним та літературним навчальним текстом. Ось тому протягом навчального року важко розвивати та вдосконалювати подані вміння та навички.

Вміння “читати” твори мистецтва – це значить оволодіти важким навиком, формування якого передбачає оволодіння учнями рядом розумових операцій, таких як: аналіз, зіставлення, порівняння, протиставлення, групування фактів, синтез.

Дуже важливо розвивати та закріплювати вміння та навички послідовного сприйняття картини, зіставлення творів міфології та образотворчого мистецтва з метою більш глибокого проникнення в них.

На практиці, під час вивчення тем на міфологічні сюжети учні як раз і вчаться створювати оповідь за твором мистецтва, скульптури, архітектури, усно аналізувати художнє полотно. Зіставляють та аналізують декілька творів мистецтва.

Вироблення цих вмінь та навиків здійснюється за допомогою питально-відповідної форми, що дає можливість поступово включати в роботу з ілюстраціями до творів мистецтва. Питання як правило типові: Як виглядає Геракл, Афіна, Венера та інші на ілюстрації? Як художнику вдалося передати сутність цього міфологічного сюжету? Чому художник обрав для своєї картини, скульптури саме даний етюд? І т.ін.

Подібні питання допомагають перевести зорові образи у словесні роздуми та узагальнення, та ведуть до подальшого розкриття змісту побаченого, робити висновки, малювати загальну міфологічну картину.

Твори мистецтва, що використовуються на уроках історії та міфології, стають джерелом нових історичних та мистецтвознавчих знань, допомагають формувати в учнів науково-теоретичні поняття, активізувати процес мислення та розвивати їхню мову. Полегшуючи аналіз та синтез узагальнення та систематизацію знань з міфології, твори мистецтва стають сильним засобом розвитку творчого мистецтва учнів, а це значить, що дають виховну та освітню цінність.

Цілеспрямованість, систематична робота з творами сусідніх мистецтв, що яскраво свідчить з аналізу усних та письмових відповідей учнів, їх творів, розмов з ними, не лише позитивно впливають на знання школярів в цілому гуманітарних предметів, але й розвиває, покращує мову, значно збагачує ерудицію, кругозір учнів, створює в них відповідний багаж мистецтвознавчих знань, також необхідних для сучасної висококультурної людини. Все це також позитивно впливає на вдосконалення навиків навчальної діяльності.

Твори образотворчого мистецтва лише тоді можуть зіграти роль в навчальному процесі, коли саме вони сприйняті учнями не поверхово, а глибоко, повно, в єдності форми та змісту. При його сприйнятті важливо, щоб в учня виникло вище почуття – естетичне, почуття насолоди, яке безпосередньо пов'язане з навчальним процесом.

Якщо твір мистецтва, який представляє міфологічний сюжет сприйнято учнями правильно, то у них повинні виникнути різноманітні думки, уявлення про себе, про долі людей, про той далекий історичний час і т.ін. Саме твір мистецтва дає поштовх до оволодіння різними розумовими операціями. Завдяки цьому в учнів формується більш глибоке розуміння прекрасного, виховується добрий художній смак, моральний ідеал, вміння та навички самостійної роботи з твором мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Островерхова Н.М. Парадигми управління авторськими закладами освіти. – К., Глобус, 1998 – 168 с.
2. Гіро П. Частная и общественная жизнь древних греков: Репринтное издание 1913–1914 pp. – М.: Ладомир, 1994. – 570 с.
3. Куликова Л. Б. История начиналась с мифов. Частина 2. Навчальний посібник. С. “НАТА”. 2001. – С. 50–72.

УДК 37. 02

А.В. Нікітіна

МОДЕЛЬ МОВЛЕННЕВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

У сучасному педагогічному дискурсі актуальною є проблема ефективності мовленнєвого спілкування між педагогом і учнем. Модернізація навчального процесу, зміщення акцентів у змісті мовної освіти на користь мовленнєвої підготовки, розробка інноваційних технологій, спрямованих на формування мовної особистості, потребують нових